

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کار آفرینی

کلیه رشته‌ها

شاخه کاردانش

شماره درس ۵۲۰۱

آیت‌اللهی، محمدجواد	۳۳۸
کار آفرینی/ مؤلفان: محمدجواد آیت‌اللهی، عباس صدری. - تهران: شرکت چاپ و نشر	/۰۴
کتابهای درسی ایران، ۱۳۹۵.	ک ۹۵۳/آ
۱۷۹ص. : مصور. - (شاخه کاردانش؛ شماره درس ۵۲۰۱)	۱۳۹۵
متون درسی کلیه رشته‌های شاخه کاردانش.	
برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و	
کاردانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. کار آفرینی. الف. صدری، عباس، مؤلف همکار. ب. ایران. وزارت آموزش و	
پرورش. دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش. ج. شرکت چاپ و نشر کتابهای	
درسی ایران. د. عنوان. ه. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و
حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وب‌گاه (وب‌سایت)

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

نام کتاب : کارآفرینی - ۵۹۷

مؤلفان : محمدجواد آیت‌اللهی، عباس صدری

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،

وب‌سایت : www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا : شهرزاد قنبری

طراح جلد : محمدحسن معماری

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ پانزدهم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

وقتی که یک ملتی دید که از خارج همه چیزش دارد اداره می‌شود و دیگر احتیاج ندارد، به فکراین نمی‌افتد که خودش احتیاجش را رفع کند. آن روزی که این ملت فهمید که اگر ما جدیت نکنیم برای کشاورزیمان، جدیت نکنیم برای صنعت نفت مان، جدیت نکنیم برای کارخانه‌های خودمان، از بین خواهیم رفت و کسی نیست که به ما بدهد، وقتی این احساس پیدا شد در یک ملتی که من خودم باید هر چیز می‌خواهم تهیه کنم، دیگران به من نمی‌دهند، این احساس اگر پیدا شد، مغزها به راه می‌افتد و متخصص در هر رشته‌ای پیدا می‌شود و بازوهایی که هر عملی را می‌توانند انجام بدهند به کار می‌افتند، کشاورزی را خودشان درست می‌کنند و کارخانه‌ها را خودشان راه می‌اندازند، چنانکه می‌بینید که بسیاری از کارخانه‌ها را خودشان راه انداخته‌اند.

امام خمینی

فهرست مطالب

	۱	مقدمه
توکل به خدا عامل اصلی در موفقیت		
۵۰ کارآفرین‌ها	۳	فصل اول: آشنایی با کارآفرینی و فلسفه آن
۵۴ آشنایی با کارآفرین نمونه	۴	کارآفرین کیست؟
		اهمیت انگیزه و اعتقاد در بازدهی کار
فصل سوم: آشنایی با روش تهیه طرح	۵	کارآفرینان
تأسیس، راه‌اندازی و اداره یک واحد	۶	انواع نگرشها
تولیدی و یا خدماتی کوچک (پروژه)	۶	نگرش آرمان‌زدگی
اصول برنامه‌ریزی توسعه برای	۶	نگرش واقعیت‌زدگی
یک واحد کاری	۶	نگرش اصلاح‌طلبی توأم با کار و
برنامه‌ریزی برای تأسیس یک	۷	تلاش (تفکر منطقی)
واحد کاری کوچک	۹	استفاده از برخورد آرا و نظرات مختلف
روش تکمیل پرسشنامه جواز تأسیس	۱۰	رابطه توان و تکلیف
واحدهای کوچک تولیدی یا خدماتی	۱۱	کارآفرینی از نظر اسلام
خانواده به‌عنوان یک واحد		سرمایه‌داری (دارندگی) از نظر
کارآفرین مهم	۱۲	اسلام
آشنایی با روش اخذ جواز تأسیس		برخی از صفات و خصوصیات عمومی
از وزارت جهاد کشاورزی	۱۳	کارآفرینان
پرسشنامه تأسیس واحد تولیدی		
صنایع روستایی «جهاد کشاورزی»		فصل دوم: برنامه‌ریزی خودسازی برای
آشنایی با روش اخذ جواز تأسیس	۴۰	کارآفرینان
در وزارت صنایع و معادن	۴۱	برنامه‌ریزی خودسازی
دستورالعمل و ضوابط صدور جواز	۴۵	اهمیت اراده در خودسازی
تأسیس	۴۶	خودسازی برای تحمل مشکلات
نمودار مراحل صدور جواز		خودسازی همراه با تحقیق و
تأسیس واحد صنعتی	۴۷	تصحیح (توبه)
پرسشنامه جواز تأسیس	۴۷	تأثیر دید منفی در خودسازی
ضوابط صدور جواز تأسیس به	۴۹	ترس، دشمن کارآفرین‌ها
مراکز کشت و صنعت	۴۹	امید، عامل موفقیت کارآفرین‌ها

۱۴۴	سرمایه	۹۲	جواز تأسیس (ویژه کشت و صنعت)
۱۴۸	آشنایی با صورت حساب سود و زیان	۹۹	فصل چهارم : مدیریت کار آفرین
۱۵۲	تراز آزمایشی	۱۰۲	چند توصیه برای مدیران کار آفرین
۱۵۷	تمرین		چند توصیه از حضرت علی(ع)
	فصل ششم : آشنایی با اصول و مفاهیم بازرگانی	۱۰۵	برای مدیران
۱۶۰		۱۰۵	مدیریت کیفیت جامع
۱۶۱	بازرگانی چیست و بازرگان کیست؟		نتایج و سلسله مراتب عمل در
۱۶۱	اهمیت بازرگانی	۱۰۷	مدیریت کیفیت جامع (T. Q. M)
۱۶۱	کار آفرینی لازمه کار بازرگانان		اهمیت نقش رهبری برای مدیران
۱۶۲	انواع بازرگانی	۱۰۸	کار آفرین
۱۶۲	انواع واحدهای بازرگانی	۱۱۳	برنامه ریزی توسعه شغلی
۱۶۳	واحدهای بازرگانی انفرادی	۱۱۴	برنامه ریزی برای کاهش هزینه ها
۱۶۳	انواع شرکتها		مدیریت زمان (مدیریت استفاده
۱۶۵	نحوه ثبت شرکتهای بازرگانی	۱۱۵	بهبوده از وقت)
۱۶۵	مفهوم بازار	۱۱۷	تقسیم کار و تفویض اختیار
۱۶۶	بورس	۱۱۸	اهمیت توجه به روحیه کارکنان
۱۶۶	استاندارد	۱۱۹	اهمیت مسأله یابی و حل مشکلات
۱۶۷	بانک و بانکداری	۱۲۰	چگونگی انتخاب راه حل بهتر
۱۶۸	انواع بانکها در جمهوری اسلامی		چگونگی تصمیم گیری در واحدهای
۱۶۸	ایران	۱۲۲	کوچک کاری
۱۶۸	بیمه		برنامه ریزی زمانبندی برای
۱۶۹	انواع بیمه	۱۲۴	اجرای تصمیمات
۱۷۰	گمرک		فصل پنجم : آشنایی با برنامه ریزی امور مالی
۱۷۰	صادرات و واردات		و اصول مفاهیم حسابداری برای واحدهای
۱۷۲	بازاریابی	۱۲۸	کوچک تولیدی و خدماتی
۱۷۲	تبلیغات	۱۲۹	برنامه ریزی امور مالی
	لزوم آشنایی یک کار آفرین با جهان	۱۳۳	تمرین
۱۷۳	سرمایه داری	۱۴۳	چگونه حسابدار خود باشیم
۱۷۶	تفاوت تراست و کارتل	۱۴۳	دارایی
۱۷۷	احادیث	۱۴۴	بدهی

چند توصیه برای اجرای بهتر درس کارآفرینی برای مسئولان و دست‌اندرکاران امور آموزشی

کارآفرینی^۱ موضوعی است که در اواخر قرن بیستم مورد توجه محافل آموزشی کشورهای جهان قرار گرفته است و در ایران برای اولین بار از طریق درس کارآفرینی در نظام جدید آموزش متوسطه کشور مطرح گردیده است. با توجه به اهمیت این درس از مدیران و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش انتظار می‌رود در اجرا و انتخاب مربیان و دبیران معتقد و مسلط به موضوع و اهداف کارآفرینی دقت و مراقبت لازم را داشته باشند.

یکی از اهداف مهم درس کارآفرینی، ایجاد انگیزه اعتقادی کافی در دانش‌آموزان برای کار و تلاش و مشارکت جدی در فعالیتهای سالم اقتصادی است که لازمه آن چگونگی بکار بستن تخصص از یک طرف و از طرف دیگر به کارگیری مهارتهای لازم برای راه‌اندازی یک واحد کاری و یا انجام کار مفید در محیطهای کاری می‌باشد. از این نظر بعضی از صاحب‌نظران، توسعه کارآفرینی را انرژی محرکه موتور توسعه اقتصادی هر کشور دانسته‌اند.

برای ایجاد زمینه مناسب برای تربیت و پرورش تفکر کارآفرین که فرد بتواند به صورت یک عنصر با نشاط، سالم، خلاق، نوآور، تلاشگر، مقاوم، شجاع و متعهد به اصول اخلاقی در عرصه زندگی ظهور و نمود پیدا کند، به هم رساندن سه جریان اصلی تعلیم و تربیت در حیطه‌های شناختی، عاطفی و روان حرکتی با توجه به اثرات تعاملی آنها در یکدیگر از طریق درس کارآفرینی امکان‌پذیر می‌باشد. به عبارت دیگر در صورت همکاری جدی دست‌اندرکاران امور تعلیم و تربیت کشور تجلی بخش اعظم هر آنچه که در نظام تعلیم و تربیت به دانش‌آموز داده شده باشد از طریق اجرای خوب این درس برای شروع یک زندگی مطلوب در دانش‌آموز قابل مشاهده خواهد بود. از این نظر می‌توان گفت درس کارآفرینی یک مقوله عرفانی و فراشناختی^۲ می‌باشد و بنا به گفته جان فلاول^۳ فراشناخت دانش فرد درباره جریانها یا فرآیندهای شناختی خود است و در برگیرنده به عمل آوردن، منظم کردن و هماهنگ کردن مجموعه این فرآیندهاست. به این سبب می‌توان فراشناخت را به معنای شناسایی خود به عنوان یک موجود متفکر (و خلاق) دانست. آگاهی فراشناختی نقش بارزی در برقراری یک توجه‌گزینشی، حل مسأله، کنترل خود، خودآموزی و تغییر رفتار دارد^۴.

۱- کارآفرینی (Entrepreneurship) به رغم اینکه در برگیرنده هر دو مقوله می‌باشد نباید با Selfemployment (خوداشتغالی) و Jobcreating (ایجاد کار) اشتباه گرفته شود.

۲- Metacognition

۳- John Flavell

۴- مقدمه کتاب روانشناسی تربیتی ترجمه غلامرضا خوبی‌نژاد و دیگران

در درس کارآفرینی لازم است حتی المقدور مهارتهای «خودبازنگری»^۱ (توبه) به دانش آموز آموزش داده شود که لازمه آن توجه دادن دانش آموز به آینده نگری و گذشته نگری^۲ می باشد.

به دبیران و مربیان این درس توصیه می شود روش تدریس انتخابی برای اجرای درس کارآفرینی را روش تدریس تعاملی و دو سویه انتخاب نمایند، زیرا به هر میزان که دانش آموزان در مباحث مطرح شده در کلاس مشارکت بیشتری داشته باشند آن ها نیز در تعمیق اهداف آموزش موفقتر خواهند بود. درس کارآفرینی در نظام آموزش و پرورش کشور ما، درس چگونگی زندگی کردن توأم با عرفان و خداشناسی است. از این نظر این آموزش باید عمیق بوده و موارد مهم در طول سال تحصیلی برای دانش آموزان تکرار شود.

برای اجرای بهتر این درس پیشنهادهای زیر توصیه می گردد :

۱- از طرف مسئولین آموزشی منطقه و واحد آموزشی، در انتخاب دبیر یا مربی درس کارآفرینی و سواست لازم اعمال شود تا فردی توانمند، متعهد، روشن ضمیر و مؤثر در تغییر رفتار دانش آموزان برای اجرای این درس انتخاب شود.

۲- تربیتی داده شود تا افراد منتخب بتوانند در دوره های تربیت معلم کارآفرینی شرکت نمایند.

۳- اجازه داده شود تا افرادی که در تدریس این درس موفقیت لازم را کسب نمی نمایند به کار دیگر که مورد علاقه آنان است بپردازند.

۴- لازم است حتی المقدور از طریق مسئول واحد آموزشی و سایر دست اندرکاران آموزشی در منطقه تربیتی داده شود تا معلم بتواند برای شناساندن واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی و یا هنری همچنین چگونگی مراحل راه اندازی و اداره واحدهای کاری کوچک، در صورت نیاز از کارشناسان مطلع منطقه برای مشارکت در کلاس کارآفرینی دعوت به عمل آورد.

۵- تربیتی داده شود تا دانش آموزان در حد مقدمات از واحدهای تولیدی و خدماتی کوچک منطقه بازدید نموده، با افراد موفق و آشنا به مسایل واحدهای کاری کوچک از نزدیک هم صحبت شوند و یا آن که لااقل آن ها را برای توضیح علل موفقیت ها و یا شکست های خود به کلاس درس خود دعوت نمایند.

۶- در انتخاب پروژه و مراحل مختلف اجرای آن علاوه بر راهنمایی و کمک معلم درس کارآفرینی در صورت نیاز و در حد امکان از کمک هنرآموزان تخصصی و حتی کارشناسان ادارات صنایع و معادن، جهادکشاورزی و ... استفاده شود.

۷- در صورت امکان از مراحل تولید و انجام امور در واحدهای تولیدی و خدماتی فیلمهای مختلف و مناسب تهیه و برای دانش آموزان نمایش داده شود.

۸- سعی شود هر پروژه حتی المقدور به چند نفر واگذار شود و به هر دانش آموز مسئولیت مشخص داده شود، لکن واگذاری یک پروژه به یک دانش آموز علاقه مند و توانمند بلا مانع است.

۱- Selfmonitoring

۲- Looking ahead & Looking back

۹- معلم درس کارآفرینی و مسئولان واحدهای آموزشی بر اجرای پروژه درس کارآفرینی نظارت جدی داشته باشند.

۱۰- از طریق معلم درس کارآفرینی فضای کلاس گونه‌ای طراحی شود که در هنگام دفاع از پروژه و ارائه گزارش نهایی کلیه دانش‌آموزان در بحث و ارائه نظر مشارکت فعال داشته باشند.

۱۱- در تکمیل و جمع‌بندی امتیازات مندرج در فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان تربیتی داده شود تا هر دانش‌آموز با کمک همکلاسان، معلم کارآفرینی، اولیا و افراد صاحب‌نظر در حد لزوم راهنمایی بشود.

۱۲- در تهیه و اجرای برنامه‌ریزی خودسازی تربیتی داده شود معلم درس کارآفرینی از همکاری مشاورین، مربیان تربیتی، انجمن اسلامی و اولیای دانش‌آموزان و افراد صاحب‌نظر در حد لزوم برخوردار گردد.

۱۳- برای اجرای بهتر درس کارآفرینی لازم است معلم درس کارآفرینی تلاش نماید حتی‌الامکان روحیه کارآفرینی را در خود و سایر همکاران توسعه دهد.

۱۴- برای ایجاد انگیزه اعتقادی در دانش‌آموزان برای شروع تلاش اقتصادی در میدان کار و زندگی به طرق مختلف از احادیث و دستورات غنی دینی و آیات قرآنی استفاده شود.

۱۵- پروژه‌های انتخابی برای هر رشته متناسب با آن رشته باشد.

۱۶- در صورت امکان دانش‌آموزان چند رشته مختلف در اجرای پروژه مشترک با هم مشارکت داده شوند. به طور مثال چنانچه در یک واحد کاری مورد نظر کارهای جوشکاری، ریخته‌گری، تراشکاری و امور مالی وجود داشته باشد به تعداد لازم از هر رشته دانش‌آموز در اجرای پروژه مشارکت داشته باشد.

۱۷- تعدد و عناوین طرح‌های کسب و کار (پروژه‌های کارآفرینی) حتی‌المقدور متناسب با تعدد مشاغل مورد نیاز هر منطقه باشد، هدایت‌گری مربیان و هنرآموزان این درس می‌تواند در تحقق این امر بسیار مؤثر باشد.

۱۸- برای سالم تر نمودن فعالیت‌های اقتصادی و بازار کار در کشور فضای آموزشی گونه‌ای طراحی شود که جو اخلاقی و پای‌بندی به اصول سالم داد و ستد و تولید همواره در کلاس حاکم باشد زیرا بدترین دشمن اقتصاد سالم، اخلاق ناسالم می‌باشد.

۱۹- لازم است معلمین این درس ویژگی‌های کارآفرینان مندرج در فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان را یک‌به‌یک توضیح دهند تا در دانش‌آموزان فهم مشترکی از آن‌ها به وجود آید.

۲۰- برای این که زمینه‌های لازم برای بروز و ظهور تدریجی ویژگی‌های کارآفرینانه در رفتار دانش‌آموزان به وجود آید نمونه کارهایی طراحی شده است که در قالب کارگاه آموزشی انفرادی و گروهی قابل اجرا می‌باشد. نحوه انجام کار بایستی در کلاس‌های ضمن خدمت برای معلمین این درس اجرا شود.